

HADTÖRTÉNELMI OKMÁNYTÁR

A MISKOLCI CSATA DOKUMENTUMAIBÓL

A Miskolc visszafoglalásáért indított hadművelet jelentős helyet foglal el a Magyar Tanácsköztársaság honvédő háborújának történetében. Erre az akcióra 1919. május 20—24. között került sor — akkor, amikor a Tanácsköztársaság katonai helyzete rendkívül válságos volt. A fiatal magyar proletárállamot ellenséges gyűrű vette körül. Keleten—délkeleten április 16-án kezdődött meg a román bojár csapatok támadása. Ezt április 27-én követte a csehszlovák burzsoá csapatok észak—északkeleten indított intervenciója. Az előbbieket május 1-ig elérték a Tisza vonalát, az utóbbiak pedig május 2-án elfoglalták Miskolcot és környékét. Nem kis gondot jelentett délen Franchet d'Esperey balkáni, valamint a délszláv királyság (SHS) hadereje.¹ Nyugaton ugyan fegyveres támadás nem fenyegetett, de más veszély állt fenn: Ausztria a magyar ellenforradalmi erők egyik gyülekezőhelyévé vált.

E súlyos katonai helyzetben a Vörös Hadsereg Parancsnoksága — a Forradalmi Kormányzótanács jóváhagyásával — úgy döntött, hogy az ellenséges erők további támadását megelőzve a Vörös Hadsereg lép fel kezdeményezőleg. A helyzet alapos elemzése után a támadás céljául Miskolc visszafoglalását jelölte meg.

Ezt az elhatározást több szempont is indokolta. Miskolc és a borsodi iparvidék gazdaságilag és politikailag egyaránt döntő jelentőségű volt az ország életében. A Tanácsköztársaság nehéziparának számottevő hányada itt összpontosult. Társadalmi téren e vidék proletariátusa Magyarország fontos bázisát alkotta. Ezenkívül Miskolc és környéke földrajzi fekvésénél fogva is kulcsfontossággal bírt az északi felvidék birtoklása tekintetében. Visszafoglalása tehát feltétlenül szükséges volt a Tanácsköztársaság számára.

E hadművelet végrehajtása mellett szót az a tény is, hogy az ellenséges erők közül — létszám és felszerelés tekintetében egyaránt — a csehszlovák hadsereg volt a leggyengébb. Így ezen az arcvonalon a magyar Vörös Hadsereg csapatai a siker reményében vehették fel a harcot az intervenciók erőkkel. A harc eredményes megvívása lehetőséget kínált arra, hogy a Vörös Hadsereg általános támadásba menjen át az északi arcvonalon — megakadályozva ezzel a csehszlovák és a román csapatok egyesülését.

Miskolc hadászati és politikai jelentőségét a csehszlovák katonai vezetés is felismerte: a város térségében ugyanis — azzal a céllal, hogy azt megtarthassa — jelentős erőket összpontosított.

A Vörös Hadsereg Parancsnoksága a miskolci hadművelet végrehajtásával a III. hadtestet bízta meg, amelynek parancsnoka Landler Jenő, vezérkari főnöke pedig Julier Ferenc volt. A Hadseregparancsnokság Miskolc és környékének visszafoglalását elrendelő parancsát május 15-én adta ki. A feladat megoldására az

¹ Április 25-én a délszláv csapatok is támadást indítottak a 44. dandárcepoport szekszárdi védőszakasza ellen mintegy 2—3000 fővel. (HL. MTK. Zámory (Geher) Gyula hagyatéka 209. sz. irat 97. doboz). — Ezen az arvonalszakaszon azonban — kisebb csatározásokat kivéve — hadműveletek nem folytak.

1. és az 5. hadosztályt rendelték a hadtest kötelékébe.² A hadtestparancsnokság az akció végrehajtására az 1. hadosztályt jelölte ki.

Az 1. hadosztályt a Vörös Hadsereg május 5-i átszervezésekor osztották be a III. hadtest kötelékébe. Ezzel egyidőben megkezdték újjászervezését.³ Ez a munka május első felében befejeződött, megtörtént a hadosztály hadrendszerű felállítása és a parancsnokok kinevezése is.

1. hadosztályparancsnokság:

parancsnok: *Kerekes József*,
vezérkari főnök: *Szabó-Pap Károly*,
politikai megbízott: *Domján Béla*.

32. dandárparancsnokság:

parancsnok: *Roller Ferenc*, majd *Bobroviczky*,
vezérkari főnök: *Schredl Károly*,
politikai megbízott: még nem nevezték ki.

7. munkásezred:

ezredparancsnokság: újonnan felállítva,
parancsnok: *Zsifkovics Illés*,
politikai megbízott: még nem nevezték ki.

I. zászlóalj:

a MÁV Északi Főműhely munkásaiból alakult (május vége felé beosztva a Vasgyár munkásai is) — a korábbi szervezésnél VII/32. munkászászlóalj,
parancsnok: *Krausz Jenő*,
politikai megbízott: *Natonák András*.

II. zászlóalj:

az 5., 6. és 7. századot a Vasgyár munkásaiból, a 8. századot a MÁV Gépgyár és a Ganz-gyár munkásaiból állították fel — a korábbi szervezésnél VIII/32., illetve X/1. munkászászlóalj,
parancsnok: *Török Sándor*,
politikai megbízott: *Kolonics István*.

III. zászlóalj:

az Istvántelki Főműhely és a Gazdasági Gépgyár munkásaiból alakult — a korábbi szervezésnél IV/29. zászlóalj,
parancsnok: *Zorszky*,
politikai megbízott: még nem nevezték ki.
Az ezredhez 3 géppuskás század és 1 műszaki század tartozott.

8. munkásezred:

ezredparancsnokság: újonnan felállítva,
parancsnok: *Róth Rezső*,
politikai megbízott: *Kovács József*.

² HL. MTK. III. hadtestparancsnokság 515/3. hdm. sz. 81. doboz.

³ Az 1. hadosztály április elején alakult, kötelékébe a 17., 44. és 69. dandárcsoport tartozott. A hadosztály a Dunántúlon, a déli határvédelmi vonalon állomásozott. A Keleti Hadsegregparancsnokság április 21-i parancsa értelmében a hadosztály a román arcvonalra, Nyíregyházára került, majd a tokaji hídfő védelmére rendelték.

I. zászlóalj:

a MÁV Gépgyár munkásaiból alakult — a korábbi szervezésnél IX/32. munkászászlóalj,
parancsnok: *Kovács Sándor*,
politikai megbízott: *Wolf Rudolf*.

II. zászlóalj:

a MÁV Gépgyár munkásaiból hozták létre — a korábbi szervezésnél X/32. munkászászlóalj,
parancsnok: *Fettig Sándor*,
politikai megbízott: *Bogdanovits Pál*.

III. zászlóalj:

a MÁV Gépgyár munkásaiból szervezték — a korábbi szervezésnél XI/32. munkászászlóalj,
parancsnok: *Czirbesz Tamás*,
politikai megbízott: *Bogdanovits Pál*.
Az ezredhez 3 géppuskás század és 1 műszaki század tartozott.

9. munkásezred

ezredparancsnokság: a 29. tábori ezredparancsnokságból alakult,
a parancsnokot és politikai megbízottat még nem nevezték ki.

I. zászlóalj:

a MÉMOSZ I. zászlóaljából állították fel,
parancsnok: *Szieber József*,
politikai megbízott: *Vági István*.

II. zászlóalj:

a Postás Szakszervezet munkásaiból alakult — a korábbi szervezésnél XII/32. munkászászlóalj,
parancsnok: *Molnár Miklós*,
politikai megbízott: még nem nevezték ki.

III. zászlóalj:

az Óbudai Hajógyár munkásaiból alakult — a korábbi szervezésnél IV/69. zászlóalj. Május második felében állították fel az ezred kötelékében.
Az egységhez 3 géppuskás század és 1 műszaki század tartozott.

32. ezred:

ezredparancsnokság: maradt,
parancsnok: *Freistatt Ferenc*,
politikai megbízott: *Preger Jenő*.

I. zászlóalj:

az 1., 2. és 3. század az I/32., a 4. század a III/32. zászlóaljából alakult,
parancsnok: *Ajtai János*,
politikai megbízott: még nem nevezték ki.

II. zászlóalj:

az 5. századot a III/32., a 6., 7. és 8. századot a II/32. zászlóaljából szervezték,
parancsnok: *Haungusi Benő*,
politikai megbízott: *Bartovics*.

III. zászlóalj:

a XIII/32. zászlóaljból alakult,
parancsnok: *Leihér Frigyes*,
politikai megbízott: *Kaba Ágoston*.⁴

Május második felében felállították a 31. dandárparancsnokságot is.

A hadosztály a következő erőkből és eszközökből állott: 12 zászlóalj 6737 fővel; 5997 puská, 9 géppuskás század, 64 géppuska, kb. 6000 kézigránát, 425 ló és 105 jármű.

A hadosztályhoz a 38. tüzérezredet — az I/38. és I/32. tüzérosztállyal — osztották be. A két tüzérosztály 5 ütege a következő löveganyaggal rendelkezett: 4 db 7,5 cm-es hegyi ágyú, 4 db 8 cm-es tábori ágyú, 22 db 10 cm-es tábori tarack.

Műszaki alakulatként 1 árkászászlóalj tartozott a hadosztályhoz — 250 fővel. Szállítóeszköze: 20 ló és 4 kocsi.

Ezenkívül a magasabbegységnek 17 gépkocsiból álló autószozlopa is volt.⁵

A hadseregparancsnokság a hadművelet idejére az 5. hadosztály néhány egységét is az 1. hadosztályparancsnokság alá rendelte. Így a hadosztály ereje 16 zászlóaljra, 8 ütegre emelkedett. Emellett 3 páncélvonattal is rendelkezett.⁶

A hadosztály gerincét gyári munkások alkották, akiknek lelkesedése, elszántsága, bátorsága — Stromfeld szavai szerint — emelte a magasabb egység harcértékét, és a győzelem záloga volt.

Az ellenségről a hadseregparancsnokság II. csoportjának (és természetesen a hadtestek hírszerző csoportjának) a hírszerzői — az ún. bizalmi emberek veszélyes, fáradságos munkával igyekeztek pontos adatokat szerezni. A hadseregparancsnokság az általuk jelentett adatokat is felhasználva mérte fel az ellenséges erők helyzetét.

A losonci szakasz (parancsnoka Letovsky altábornagy) „E” szakaszparancsnoksága alkotta — valószínűleg — a Miskolc és környékén állomásozó csehszlovák csapatok felettes parancsnokságát. Az „E” szakasz parancsnoka Angiono olasz ezredes volt.⁷ Miskolc—Diósgyőr—Mályi körzetében a Zincone olasz tábornok parancsnoksága alatt álló 6. csehszlovák hadosztály csapatai — kb. 6—8 zászlóalj és 3 üteg — állomásoztak. Egy részük a 32. légiós ezred kötelékébe tartozott.⁸

A csehszlovák katonai vezetők — tudomást szerezve a Vörös Hadsereg támadási szándékáról — felkészültek Miskolc védelmére. Zincone tábornok magabiztosan jelentette ki: a város védelmére elegendő erők állanak rendelkezésére és további erősítéseket is hozhatnak.⁹

Az 5. hadosztály hírei szerint valóban történt átcsoportosítás Miskolc térségében. Május 18-án a hírszerzők Miskolcon és környékén a következő ellenséges csapatokat derítették fel: Miskolcon a 6. csehszlovák hadosztály kötelékében a 32. légiós ezred 2 zászlóalja, a 31. légiós ezred I. zászlóalja és a 96. gyalogezred; tüzérségként pedig a 6. légiós tüzérezred 3 ütege, Hejőcsabán a 32. légiós ezred 1. százada, Mályiban a 32. légiós ezred 6. százada, Diósgyőrött a 35. légiós ezred I. zászlóalja, Putnokon a 35. légiós ezred 14. százada, Felsőszolcán pedig a 31. légiós ezred 9. százada állomásozott.¹⁰ Összesen tehát — nem pontos adatok alapján — 8—9 zászlóaljat és 3 üteget vont össze Miskolc térségében a csehszlovák hadvezetés.

Az egymással szemben álló erőket összevetve megállapíthatjuk, hogy a Vörös Hadsereg 1. hadosztálya — az 5. hadosztály alárendelt egységeivel — mind létszámban, mind fegyverzetben fölényben volt az ellenséges erőkkel szemben.

⁴ HL. MTK. VHP. Hadrendek 515/19. hdm. sz. — 67/8 — 16. lt-i jelzet 67. doboz.

HL. MTK. VHP. Hadrendek 1919. május 13. — 70/4. — 24. lt-i jelzet 70. doboz.

HL. MTK. III. hadtestparancsnokság 513/10. hdm. sz. 81. doboz.

⁵ HL. MTK. III. hadtestparancsnokság 512/1. hdm. 515/18. hdm és 517/178. tüz. sz. 81. doboz.

⁶ HL. MTK. III. hadtestparancsnokság 517/10. hdm. sz. 81. doboz.

⁷ HL. MTK. III. hadtestparancsnokság 1919. május 15 — ikt. n. (cseh „Irányelvek...”) 81. doboz.

⁸ HL. MTK. VHP. 515/17. hdm. sz. — 49/13. — 299. lt-i jelzet 49. doboz.

⁹ HL. MTK. VHP. 519/2. hdm. sz. — 50/10. — 149. lt-i jelzet 50. doboz.

¹⁰ HL. MTK. III. hadtestparancsnokság 518/23. hdm. sz. 81. doboz.

A hadművelet harci eseményeinek ismertetésére jelen bevezetőben nem térek ki, itt csak hivatkozni szeretnék a megjelent irodalomra,¹¹ valamint a közölt okmányok szövegére. Annyit azonban megállapíthatunk, hogy a miskolci csata kiemelkedő fegyverténye volt a Magyar Tanácsköztársaság hadtörténetének.

A miskolci csata történetének levéltári iratanyaga meglehetősen hiányos és a fellelhető iratok is az ország különböző levéltáraiban vannak. A témához tartozó dokumentumok egy részét már publikálták, más része feldolgozásra került különböző munkákban. A Hadtörténelmi Levéltárban azonban még található olyan iratok, amelyek nem jelentek meg nyomtatásban, noha jelentős lépéssel közelebb visznek bennünket a miskolci csata történetének hitelesebb megismeréséhez. Ezeket az okmányokat kívánom most közrebocsátani az évforduló alkalmával.

A közölt iratok a Hadtörténelmi Levéltár anyagában vannak, a Magyar Tanácsköztársaság katonai iratai című gyűjteményben. Fondjait a különböző katonai szervek iratai alkotják. Ezek közül, jelentőségét és mennyiségét tekintve, legfontosabb a Hadügyi Népbiztosság és a Vörös Hadsereg Parancsnokságának iratanyaga. Az anyag levéltári állapotáról röviden annyit, hogy az iratok döntő többsége harmadfokon rendezett és — mivel eredeti segédletek nem maradtak — iratjegyzék készült az egyes fondokhoz. A dokumentumok túlnyomó része ép, jól olvasható, nyelvük — néhány kivételével — magyar. Az okmányokat betűhíven közöljük.

1.

1919. május 11.
(délelőtt 9 óra)

A III. HADTESTPARANCSNOKSÁG INTEZKEDÉSE AZ ELSZÁLLÍTÁSSAL KAPCSOLATBAN

A hdgprsg közlése szerint azzal kell számolnunk, hogy a 3. hadtest (1. és 4. ho.) május 12-én este vasúton elszállítatik. Mint berakodási állomások tekintetbe jönek:

1. ho-nál: Vámosgyörk, Gyöngyös, Adács és Jász Árokszállás;
4. ho-nál: Hatvan, Hort, Tura, Aszód, Pásztó.

Minden hadosztályprsg minden eszközzel hasson oda, hogy a csapatok V/12. estig a harcokésztség lehető legmagasabb fokát elérjék.

Különösen felhívom a figyelmet a következőkre:

- a) minden katonának meglegyen a haditáska lövészersze,
- b) minden századnak meglegyen a század lövészerszes kocsija,
- c) minden századnak meglegyen az előírt élelmi felszerelése,
- d) minden századnak meglegyen a mozgókonyhája, valamint a legnélkülözhetetlenebb vonatja.

A hadtestprsg tudja, hogy a csapat jelenlegi felszerelése nem felel meg annak az állapotnak, melyet menet- és harcokész csapatoktól követelnünk kell. — Ennek dacára harcba kell dobnunk csapatainkat, mikor arról van szó, hogy az ország elleni támadásokat visszaverjük. — Annál fontosabb az a kötelességünk, hogy

¹¹ Többek között: a Magyar Tanácsköztársaság hősi küzdelmeiről. Budapest, Szikra Kiadó, 1954.; Hadtörténelem — Jegyzet a Zrínyi Katonai Akadémia számára III. köt. Budapest, Zrínyi Katonai Kiadó, 1955.; *Hetés Tibor*: Munkáseredek előre! Budapest, Zrínyi Katonai Kiadó, 1959.; A magyar Vörös Hadsereg 1919. — Válogatott dokumentumok. Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1959.; *Liptai Ervin*: A magyar Vörös Hadsereg harcai 1919. Budapest, Zrínyi Katonai Kiadó, 1960.

csapatainkat mindazokkal az eszközökkel a *legsürgősebben* ellássuk, melyek a harc eredményes felvételéhez szükségesek.

A hadosztályprgok ma dut. 6 h-ra jelentsék a harckészség fokát, és különösen, hogy a fenti a)—d) követelményeknek mely csapatrésznél és mennyiben *lehetetlen* megfelelni.

A hadtestprnk megbízásából:

Julier

Vkri főnök

HL. MTK. III. hadtest 511/2. hadm. sz. 81. doboz. — Eredeti fogalmazvány, másolati példány (*Julier Ferenc* aláírásával).

2.

1919. május 15.

IRÁNYELVEK MISKOLC ELLENI TÁMADÁS MIKENTI TERVEZÉSERE

A hadsereg parancsnokság 515/17. hdm. számú parancsa alapján az 5. és 1. h. o. csapatai a III. hadtest parságnak alárendeltetnek azon feladattal, hogy Miskolcot visszafoglalják. —

A siker biztos reményében üdvözlöm a III. hadtest kötelékébe lépő 5. h. o. csapatait. —

Miskolcz visszafoglalására nézve alábbi irányelvek szolgáljanak előzetes tudomásul:

1. Május 17-én del. 8 h-tól az 1. h. o. parságnak alárendeltetnek az 5. hadosztály mindazon csapatai, melyek keleten a Hernád—Sajó—Tisza, nyugaton Sajó Kazincz—Répás—Zsércz—Mezőkövesd, délen Mezőkövesd—Ároktó vonala által határolt területben állanak. —

Az említett területen levő parságok az 5. h. o. parság által utasítandók, hogy 17-én del.-től mindennemű jelentéseiket az 1. h. o. parságnak — Mezőkövesdre — tegyék meg. —

Az említett nyugati, illetve déli határvonaltól nyugatra álló 5. h. o.-beli csapatok továbbra is az 5. h.o. parságnak maradnak alárendelve. —

Az 1. h. o. parság az 5. h. o. részletes helyzetéről még ma 16-án tájékozdják. —

2. Miskolcz visszafoglalására vonatkozólag részletintézkedések következnek. — Terv: Főerővel Kis Győr és Harsányból, mellékerővel Emőd—Borsod Nyék—Mályi—Kistokaj irányában támadni. —

Egy oszlop Cserépfaluból a Bükk hegységen át Diósgyőr felé előnyomulva, támogatná a főerők támadását. —

Az 5. h. o. Eger környékén összevonható erőivel a Miskolcz elleni támadás megkezdése napján Apátfalva—Visnyó, illetve Nádasd irányában fog támadni. —

3. A támadás megkezdése május 19-én del. terveztetik. —

4. A jelenleg hadseregtartalékban álló I/39. zlj. és 3/19. üteg a hadtestparság által a Miskolcz elleni támadásra felhasználtatni fognak. —

Ezen két alakulás az 5. h. o. parság által május 17-én del. 10 h-tól menetkészültségbe helyezendő, hogy vasúton elszállíthatók legyenek.

5. Hadtestparság 16-án dut. 8 h-kor Füzesabonyba megy és különvonaton tartózkodik. —

Ezen parancs kizárólag előzetes tájékozásul szolgál és kiadatik az 1. és 5. h. o. parságnak.

Hadtest parancsnok helyett:

Julier

vezérkari főnök.

HL. MTK. III. hadtest 515/3. hdm. sz. 81. doboz. — Eredeti tisztázat (*Julier Ferenc* aláírásával).

1919. május 15.
(délelőtt 12 óra 30 perc)

AZ 1. HADOSZTÁLY IRÁNYÍTÁSI ADATAI

Az 1. ho. irányítása V/16. délelőtti kezdettel következőleg hajtandó végre:

Sorrend:	Alakulás:	Berakodási hely:	Kirakodási hely:	Menetcél:
1.	I/7. zlj. (500 fő, 31 ló, 10 jármű)	J. A. Szállás	Emőd	Emőd
2.	II/7. zlj. (627—16—4)	"	"	"
3.	III/7. zlj. (593—20—8)	Hort	"	"
4.	38. tüz. ezred prsg	Bpest	"	Vatta
5.	I/38. tüz. oszt. törzs	Aszód	"	"
6.	1/38. üteg	"	"	"
7.	3/38. üteg	"	"	"
8.	5/38. üteg	"	"	"
9.	I/8. zlj. (606—37—12)	Gyöngyös	"	Harsány
10.	II/8. zlj. (680—37—12)	"	"	"
11.	I/32. tüz. oszt. törzs	Bpest	"	Emőd
12.	2/32. üteg	Péczel	"	"
13.	5/32. üteg	"	"	"
14.	III/8. zlj. (424—34—12)	Gyöngyös	"	Harsány
15.	I/9. zlj. (628—55—7)	"	Mezőkeresztes	Ábrány
16.	II/9. zlj. (468—30—8)	Karácsond	"	"
17.	III/9. zlj. (500—20—8)	Vámosgyörk	"	"
18.	I/32. zlj. (778—20—8)	J. A. Szállás	"	Mezőkeresztes
19.	II/32. zlj. (545—67—8)	"	"	"
20.	III/32. zlj. (388—58—8)	"	"	"
21.	Székely árkász zlj. (250—20—4)	Aszód	"	"
22.	Autóoszlop (17 kocsi)	Vámosgyörk	"	"
23.	Hadtést eü. anyagraktár (100—30—16)	Hatvan	Füzesabony	"

1. Hoprsrg szűkebb törzse lehetőleg a legelső szállítmányok egyikével induljon útba. Irányító közegek legelső szállítmánnyal Emőd és Mezőkeresztes, Nyárad vasúti állomásra kirendelendők. — Megjegyzem, hogy a hadtest motoros kocsija V/16. dél. 10-kor indul Hatvanból Füzesabonyba. Vámosgyörkön megáll, hogy 1. ho. legszűkebb törzsét felvehesse. Megengedem, hogy e motorkocsi 1. ho. szűkebb törzsét Mezőkeresztesre vigye, honnan a motorkocsi Füzesabonyba visszaszállítandó. — Mihelyt néhány zlj. és üteg a fölvonulási körletben gyülekezett, a ho. prsg székhelyét Vattára tegye át. —

Hadtestprsg külön vonattal előreláthatólag V/16. dut. indul.

Kiadatik 1. honak, hatvani vp.-nek és tudomásul 5. ho. parságnak.

Julier

vkri főnök

HL. MTK. III. hadtest 515/18. hdm. sz. 81. doboz — Eredeti fogalmazvány (Julier Ferenc aláírásával)

4.

1919. május 17.

A MISKOLCI TÁMADÁS ELŐKÉSZÍTÉSE

1. A III. hadtest parságnak alárendelt 1. és 5. hadosztályok a Sajón innen fekvő területet az ellenségtől meg fogják tisztítani. —

2. *Ellenség helyzetéről ismeretes: (V. 18-án telephonon közöltetik).*

3. *A III. hadtest az előnyomulást május 19-én megkezdi.*

a) Az 1. hadosztály, valamint az 5. h. o.-nak azon csapatai, melyek a Sajó—Tisza—Ároktó—Mezőkövesd—Zsércz közti területben állanak, az 1. hadosztály parságnak rendeltetnek alá. —

(Összesen 16 zlj. 8 üteg, 3 páncélvonat.)

Feladat: Miskolcz visszafoglalása. —

Ezen feladat végrehajtása céljából az előnyomuláshoz való csoportosítás május 18. és 19. folyamán végrehajtandó. — A támadás május 20-án főerőkkel Kis Győr—Aranyos vonalából, kisebb erőkkel Cserépfalu—Diósgyőr és Borsod Nyék—Kis Tokaj—Szirma irányában hajtandó végre. —

b) Az 1. hadosztály előnyomulásával párhuzamosan az 5. h. o.-nak Füzesabonytól északra álló csapatai (összesen 7 zlj., 2 üteg, 1 páncélvonat) az 5. h. o. parság vezetésé alatt Eger környékéről május 19-én előnyomulva, egyelőre Apátfalvát vegyék birtokukba és biztosító osztagokat Nádasd—Szilvásvra tolnak elő. —

4. Miskolcz elfoglalása után az 1. hadosztály előnyomulását kisebb erőkkel Sajó-Szent-Péterig folytassa és a Sajó vonalát Miskolcztól északra Sajó-Kazinczig bezárólag biztosítsa. — Miskolcznak keleti irányban való biztosítása végett egy különítmény Ongát szállja meg, mely erős biztosítást toljon ki Szikszóra. A hadosztály zöme Miskolcz—Diósgyőr—Harsány—Emőd körletben gyülekeztetendő. —

Az 5. h. o. — Miskolcz visszafoglalása után — előnyomulását általános iránnyal Putnok felé lesz hivatva folytatni és végeredményben Sajó vonalát Sajó Kazincz és Harmácz között elérni és biztosítani. —

5. Szükséges, hogy harcokhoz még nem szokott munkásezreideink harci kedvének megtartása és fokozása végett a támadást lehetőleg veszteségek nélkül hajtsuk végre.

E végből a *támadás* legataposabb előkészítésére, a tüzérség és géppuskák bőséges alkalmazására, valamint megkerülő oszlopok (osztagok, járőrök) kiküldésére a hadtest parság különös súlyt fektet. —

Iparkodnunk kell az ellenséget állásaiból „kimanővrozni”. —

6. A hadtestnek északi irányban végrehajtandó támadása alatt a Tisza mentén álló csapatoknak feladata a Tisza biztosítása marad. — Tájékozással szolgáljon, hogy a hadserg. parság parancsot adott a Tisza mentén álló I. hadtestnek alárendelt csapatoknak, hogy a III. hadtest támadását megelőzőleg május 19-én az egész Tisza vonal mentén erőszakos felderítés és tüntetés hajtassék végre. —

7. Miskolczra való rendezett bevonulásra és a rend fenntartására az 1. hadosztály az előkészületeket tegye meg. —

100

1. /

2. /

3. /

4. /

5. /

6. /

7. /

8. /

9. /

10. /

11. /

12. /

[Handwritten signature]

8. Az 5. h. o. parság május 18. folyamán legalább $\frac{1}{2}$ lovas századot toljon el Mező Nyárádra az 1. h. o. parság rendelkezésére. —

Az I/39. zlj. hadtesttartalék gyanánt vasúti szállításra készen Besenyőn marad. — Egy közege 19-én del. 6 h-tól a Füzesabony-i vasúti állomáson tartózkodjék esetleges parancs átvétele céljából. —

9. Egyben közlöm, hogy az 5. munkás ezred (melynek II. zlja. diósgyőri menekültekből áll) a hadsereg parság által a hadtesthez irányíttatik. —

Ezen ezred II. zlja. május 18-án Cserépfalura irányíttatik az 1. h. o. rendelkezésére, I. és III. zlja. egyelőre mint hadtesttartalék Mezőkövesdre jut.

10. Hadtest parság 17. dut. 7 h-tól Mezőkövesden (különvonatban).

11. Kiadatik: 1., 5. h. o. parságnak és tudomásvétel végett felterjesztetik a hadsereg parságnak. —

Julier

Landler Jenő

hdt. vkri főnök

HL. MTK. III. hadtest 517/10. hdm. sz. 81. doboz. — Eredeti tisztázat (*Landler Jenő* és *Julier Ferenc* aláírásával).

5.

1919. május 17.
(délután 6 óra)

INTÉZKEDES MÁJUS HÓ 18.-RA

1. Az ellenség helyzete: kettő szd. kettő ágyúval Alsó Hámoron, egy szakasz Diósgyőrön, egy szd. a Diósgyőri Vasgyárban, egy zlj. Csabán, egy szd. Görömbölyön, egy szd. Mályin, egy szk. Kis-Tokajban, egy szk. Alsó Zsolcán, egy szd. Felső Zsolcán, 3—4 zlj. 2 üteggel Miskolcon.

2. Az 1. h. o. csapatai f. hó 18-án Kis Győr, Aranyos, Ládháza vonalában felzárkóznak, a 10. dandár csapatait leváltják, zárt előrsi felállítást vesznek fel s a felderítést bevezetik.

3. A következő eltolások foganatosítandók: I/8. zlj. Harsányból Kis Győrre, II., III/8. zlj. Aranyosra meneteljen, ezredparság Aranyos. Az egész 7. ezred Borsod Nyék és Ládházán egyesüljön. A 9. ezred Felső Ábrányból Harsányba, a 32. ezred és az árkász zlj. Mezőkeresztesről Emődre meneteljen. A 31. dandárparság Harsányba kerül. A h. o. tüzérsége állva marad. A 7. ezredparság és 1. zlja Emődről, a 8. ezred Harsányból reggel 7 h induljon el, a 32. ezred és árkász zlj. indulási idejét, valamint a 9. ezred indulási idejét az ezredparság határozza meg.

4. A 8. ezredparság szakaszainak Kis Győr, illetve Aranyosra való beérkezete után, Borsod Nyéken pedig még a hajnali órákban a 10. dandár csapatainak leváltása haladéktalanul megkezdendő. A 10. ddrparság a holnapi nap folyamán az összes leváltott csapatait, kivéve a Latorut psz.-nál álló szakaszát, valamint a ddr-nak Harsányban és Emődön levő részeit, f. hó 18-án Heő Keresztúr, Heő Szalontán egyesítse. Dandárparság Heő Keresztúr.

Huszár szakasza a 32. ddrparság rendelkezésére Emődön visszamarad.

5. Biztosítás: a h. o. csapatai zárt előrsi felállítást vegyenek fel. A tábori őrsök vonala a következő: (részletes térkép alapján) Sajópetri, Ládházi tanya, 174. magaslat (Borsod Nyék írás felett,) 219. magaslat, Kakasnyílás, Lencsés, Ravaszkatető, Nyálas gályá vonala.

Sajó Petriből a Ládház-i tanyáig kizárólag az előőrsöket a 10. dandár csapatai, onnan a Hideg völgyig (bezárólag) a 7. ezred, onnan a Ravaszka tetőig bezárólag a 8. ezrednek Aranyoson levő része, onnan nyugatra a 8. ezrednek Kis Győrön levő zlj.-a állítja fel.

Az előőrsök a Sajótól a Ládházi tanyáig a 10., onnan a Hidegvölgyig a 32., onnan nyugatra a Nyálas gályáig a 31. ddr-parságnak lesznek alárendelve. A Tisza és Sajó vonal biztosítása, úgy mint eddig, továbbra is megmarad a 10. ddrparsága alatt.

6. Felderítés: a felderítés haladéktalanul megszervezendő és foganatosítandó a 10. ddrparság által az Emőd—Miskolczi vasútvonaltól keletre fekvő területen, iránnyal Miskolc és Tisza Lucz felé, a 32. ddr. felderít a Borsod Nyék—Miskolczi út mindkét oldalán, a 31. ddr. Aranyos, Görömböly, Miskolc, Kis Győr, Új Huta, Alsóhárom községek által határolt területen. Erősebb gyalog járőrök és felderítő osztagokkal f. hó 18.án és 19.én igyekezzenek a ddr. parságok Alsóhárom, Diósgyőr, Miskolc, Felső Zsolca vonalából délre fekvő területet intensíven felderíteni, a h. o. parság a tűzér felderítést külön paranccsal szabályozza.

7. Felvételezés: f. hó 18.án déltől kezdve az összes csapatok részére az Emödi vasúti állomáson eszközölhető.

8. Betegek egyelőre az ezredek által az elhelyezési körletekben felállítandó gyengélkedő szobákban hagyandók.

9. Az összeköttetésekről a ddr. parságig, illetve Vattára a tüzérséghez a h. o. parság gondoskodik, onnan a csapatokhoz az összeköttetésről a ddr. parságoknak lesz a kötelessége. További rendeltetig a 32. ezred távbeszélő szakasza a 32. ddr. parságnak rendeltetik alá, a 31. ddr. parságnak innen lesz egy távb. szakasz f. hó 18.án rendelkezésére bocsájtva.

Az ütegek részére táviró anyag f. hó 18.án lesz kiutalva.

10. A holnapi nap folyamán a h. o. csapatai részére szükséges térképek ki lesznek küldve.

11. Jelen intézkedés kiadatik: a 10., 31. és 32. ddrparságnak, az I/32. tüzérszállóparságnak a Vattán levő össztüzérség értesítése végett és a 32. ezredparságnak az árkász zlj. értesítése végett közvetlenül. Az Emődön levő tüzérek a 32. ddrparság által értesítendők.

1919. V/17. dut. 6 h.

1. h. o. parság
517/8. hdm.

HL. MTK. III. hadtest 518/15. hdm. sz. 81. doboz. — Eredeti tisztázat.

6.

1919. május 19.

INTÉZKEDÉS MÁJUS HÓ 20-RA

1. Az ellenségről eddig ismeretes:

Tisza Lucon két zászlóalj román gyalogság, ebből egy különítmény (240 fő, 2 gp., 24 lovas) a Sarkad puszta előretolva. Románok éjjelenként Girincs, Köröm, Sajóhidvég és a Hernád vonaláig járőröket tolnak előre.

Alsó Zsolcán, Felső Zsolcán, Kistokajban, Mályin, Görömbölyön egy-egy ellenes cseh század, Csabán, Diósgyőrön állítólag egy-egy zászlóalj. Alsóháromon két század, és Újhután felderítő osztagok.

Miskolcon négy-öt zászlóalj, állítólag a 31., 32., 35. cseh légiós és 96. toborzott tót ezredekéből.

Az ellenes tüzérség helyzete a beérkezett hírek szerint a következő: a Felső Zsolcáról Miskolcra vezető műút mentén a 114. magaslattól 3 ágyú, Csaba északi kijáratától 200 méterre északra három ágyú, az Örmöhegytől északra a Kol. Pocogó írás második „o” betűjénél, a teknőben egy ágyú, a Diósgyőri vasgyárnál 3 ágyú. Egy üteg a Rangier bahnhoftól nyugatra fekvő kórház írás alatt, a szőlő délkeleti sarkánál, egy üteg az Avashegy 234. magaslattól nyugatra fekvő temető jelzések közepén.

Állítólag Görömböly község mellett fekvő 120. magaslat mellett levő hídnál szintén lenne néhány ágyú.

A miskolci Rangier bahnhofon egy cseh páncélvonat áll, mely vonat Szirma magasságáig szokott csak előrejönni, Szirma és Mályi között a vasúti sínek több helyütt fel vannak szedve.

Hírek szerint a csehek Miskolc kiürítését előkészítették.

2. Az 1. hadosztály csapatai a 10. dandárral és a Cserépfalun levő különítménnyel (két zászlóalj) együtt folyó hó 20.án Miskolcot elfoglalja.

3. Mályi községben levő izoláltan előretolt cseh század lekapcsolására a következőket rendelem:

A 7. m. ezred reggel 7 órakor Borsodnyék, északi kijáratától egy zászlóaljjal Mályit arcban, egy zászlóaljjal a vasúti töltés mentén oldalba támadja meg. Ezen zászlóalj Kistokaj felé a jobb szárny biztosításáról gondoskodják. A 32. dandár parancsnokság ezt a támadást, ha szükséges, Borsodnyék környékéről a neki alárendelt két úteggel támogassa.

A ho. parancsnokság a 12. sz. páncélvonatot az akcióban való részvételre utasította, az érintkezés a dandár parság részéről a páncélvonattal felveendő.

A 8. m. ezrednek II. és III. zászlóalja reggel 7 órakor Aranyosról Felsőtanyán át Rókalyuk magaslatra menetel és utasítatott, hogy a 221. illetve 203 magassági pontok környékéről a Mályin levő ellenséget oldalba és hátba támadja meg.

A 9. m. ezred, mögötte a Vattán elhelyezett összes tüzérség Harsányból reggel 7 órakor indul és a műúton a Dongótető magasságáig menetel. A 32. gyalog ezred Emődről reggel 6 órakor indulva Aranyoson át ezen oszlop mögé zárkózzék fel.

Sajópetri, Rókalyuk, Dongótető vonalából a hadosztály csapatai délelőtt 9 órakor a Miskolc felé való további előnyomulást következő csoportosításban kezdjék meg:

32. dandár, 7. munkás ezred, árkászszázad, páncélvonat, II/32., III/19. úteggel a Heő pataktól keletre eső területen általános iránnyal Kistokaj, Szirmán át,

a 31. dandár a 8. ezredi II., III. zászlóaljával a Rókalyuk magaslatról Csosnától, Lenyásztetőt, Benedek hegyen át az Avas hegyre, 9. ezredével a Dongótetőről Meleghegyen, Tapolczán át a Magashegyre.

A 38. tüzér ezred 4 útege a 31. ddr. parságnak alárendeltetik. A 32. gyalog ezred a műúton további parancsomig, mint ho. tartalék állva marad.

A ho. támadó előnyomulását a jobb oldalban a 10. ddr. csapatai biztosítják, illetve a 32. ddr. esetleges harcait támogatják.

A 10. dandár a Tisza és Sajó vonal biztosításának további fenntartása mellett délelőtt 9 órakor Onod északi kijáratától indulva Sajópetrin, Sajóntúlpusztán, Új-Jenke psz. felé lépcsőzetes viszonyban nyomul elő.

A Kisgyőrön levő 1/8. zászlóalj a neki alárendelt 1/38. úteggel Kisgyőrről reggel 7 órakor indul, Nagykómázsán át Poklostető magasságáig nyomul elő, fedezi ott a ho. balszárnyát és leszállásból Miskolctól délre fekvő magaslatokon esetleg fejlődő ellenséges erőket szárnyba és hátba támadja meg.

A diósgyőri vasgyár felé az ott jelzett ellenséges erők lekötésére és foglalkoztatására legalább egy század kiküldendő. Cserépfaluról egyidejűleg két zászlóalj Répáshután át külön intézkedés szerint Alsóhárom felé támad.

4. A ho. parság reggel 8 órától kezdődőleg az aranyosi csárdánál, később dél felé a Csosna tetőn.

5. Az összeköttetés fenntartására Borsodnyék, Aranyos, Aranyosi csárda között külön táviró vezeték van kiépítve. A 32. és 31. dandár előnyomulása alatt a Borsodnyék, illetve aranyosi csárdánál levő állomásba kapcsoljon be és a telefon összeköttetés állandó fenntartásáról a két dandár parság gondoskodják.

A 10. dandár parság részben meglévő állami vezetéseken, részben a saját maga által kiépített telefonján a Mezőnyáradon levő ho. telefon központot át, esetleg Nyéken át jelent.

A Kisgyőri zászlóalj előnyomulási útján küldöncállomásokat létesítsen és lovasküldöncökkel jelentsen. A viszonyokhoz mérten a Kisgyőri zászlóalj és a 9. m. ezred balszárnya az erdei utakon át egymással a kölcsönös összeköttetést keressék.

Folyó hó 20-ára és 21-ére a 31. a 32. dandárhoz és Kisgyőri zászlóaljhoz 6—6 lovaszt osztok be, ezek ma délután beérkeznek.

6. Folyó hó 20.-án saját harci repülők Miskolcot külön parancs szerint támadják, jelzésük piros-fehér-zöld szárny.

7. Lőszerrel a csapatok el vannak látva. Esetleges szükségletre egy lőszeronat Emőd vasúti állomáson készen áll. Lőszer ott csapatok által direkt felvételezhető.

8. A sebesültek elszállítására a dandár parancsnokságok a községi direktóriumoktól előfogatokat igényeljenek, azokat Ónod, Borsodnyék, Aranyoson helyezték készenlétbe, az emődi vasútállomáson egy betegszállító vonat lesz.

9. A csapatok f. hó 20.-án egy tartalék adagot kenyérral fogyasztanak. A kulacsok megtöltésére 20.-án reggel kétszeres kávékonserv kiméret adandó.

10. A csapatok vonata a jelenlegi élelmezési állomásokon menetkészültségben visszahagyandók. A csapatot csak az követheti, ami a harchoz okvetlen szükséges. (Konyhák nem!)

11. Esetleges foglyok Harsány községben gyűjtendőek.

12. Jelen intézkedés kiadatik:

A három dandár parancsnokságnak, I/8. zászlóalj, árkászszázad, 12. páncélonvat parancsnokságnak, 1—1 példányban, az ezredeknek annyi példányban, hogy vele a zászlóalj parancsnokságok is elláthatók legyenek, 38. tüzér ezred részére 7. 32. tüzér ezred részére 3 példányban, tudomásulvételre III/hadtest parancsnokságnak egy-egy példányban.

Kerekes s. k.

ho. parancsnok

HL. MTK. III. hadtest 519/14. hdm. sz. 81. doboz. — Eredeti másolat (Julier Ferenc kézjegyével).

7.

1919. május 19.
(délután 10 óra 50 perc)

A III. HADTESTPARANCSNOKSÁG UTASÍTÁSA A KÖZSÉGEK KÍMÉLÉSÉRE

1. hadosztály par. Mező Nyárad. — Összes alárendelt tüzérség utasítandó, hogy 20-iki támadásnál a támadási területben fekvő községek csak akkor veendőek tűz alá, ha azokban az ellenség jelenléte minden kétséget kizáró módon megállapított. — Miskolcz városának kímélésére különös gond fordítandó.

III. hadtest par.

519/15 hdm.

HL. MTK. III. hadtest 519/15. hdm. sz. 81. doboz. — Eredeti fogalmazvány (Julier Ferenc kézjegyével).

8.

1919. május 20.
(délután 11 óra)

A MISKOLCI CSATA ELSŐ NAPJÁNAK ÉRTÉKELÉSE

Most értem vissza Miskolc alól. A hadműveletek még folynak s ezért kérem, táviratom tartalmát egyelőre ne hozzák nyilvánosságra, míg az eredmény valószínűleg holnap délelőtt biztosítva nincsen. Csak a legnagyobb elragadtatással és bámulattal adózhatunk minden dicséretet megérdemlő csapatainknak. Bámulatos még annak a számára is, aki a legnagyobb igényekkel lép fel az új csapatokkal szemben. Ezeknek a proletároknak a vasfegyelme, nagyszerű magatartása, bátorsága, harc készsége, s ami még ezeknél is fontosabb: a tűzállásnak az a biztonsága, amely mindenkit meglep, aki ezeknél a csapatoknál az előrenyomulást végigcsinálja. A legnagyobb nyomatékkal arra kérem Önöket, hogy erőmegfeszítésével igyekezzenek még több budapesti proletárokból rekrutálódó zászlóaljat összeállítani és rendelkezésünkre bocsájtani, mert úgy érezzük, hogy az északi front teljesen biztosítva van, a keleti és déli frontot még valamivel jó volna megerősíteni, a fennmaradó zászlóaljakat Dunántúlra irányítanók és ilyen módon ezekkel a csapatokkal minden várható támadás ellen emberi számítás szerint eredményesen biztosítani lehetne a Tanácsköztársaságot, sőt egy rövid védelem

után további terveink is megvalósulhatnak. A készülöben levő 9. zászlóalj mielőbbi elindítását kérem, és kérek értesítést, hogy mire számíthatunk a legközelebbi jövőben. — Kiadatik Kun és Szántó elvtársaknak.

Böhm

HL. MTK. VHP. 1919. május 20. ikt. sz. — 50/13. — 220/I. lt—i. jelzett 50. doboz — Távirat.

9.

1919. május 21.

HELYZETJELENTÉS V. HÓ 21-ÉN 1 ÓRA 15 PERCKOR

Az I. ho. csapatai Csaba—Benedekhegy—Magoshegy vonalában álló ellenséggel dut. 6 óraker erős harcban állottak.

8 óraker koncentrikus támadással az ellenség a Benedek-hegyről visszadobott. Az ellenség ellenállása erre megtört s a visszavonulást megkezdte.

A ho. csapatai az ellenséget Avas- és Magoshegy irányába üldözték s jelenleg a következő vonalban állanak:

10. ddr. csoport zöme Új-Jenke pusztánál. 32. ddr. 7. ezr.-e Szirma—Görömböly keleti vége vonalában. — 8. ezr. két zlj-a Csaba—Görömböly, — 9. ezr. Dudoika-puszta—Magoshegy—Benedekhegy körletében.

I/8. zlj. egy üteggel Poklostető—Nagykőmázsa-hegy területén. Négy üteg a Csosna tetőn, egy ágyús és két tarackos üteg Kistokaj és Pusztaujjenkénél.

A 32. ezr. mint ho. tartaléka Csosna tetőn.

Szándék f. h. 21-én: A 8. ezr.-el az ellenség üldözése Besenyő—213. magaslat—Csatos írás—Kerekhegy vonaláig és azután az érintkezés fenntartása az ellenséggel felderítés útján.

A 9. ezr. az üldözést Miskolcztól délre fekvő magaslatokig folytatja, azután Miskolcra, a Rudolf laktanyába vonul be.

A tüzérség öt ütege az üldözés alatt a miskolci és diósgyőri magaslatokon fog készenlétben állani. A 32. ezr. egyelőre Csabára menetel.

A 10. ddr. a hds. által adott feladat megoldására — a változott viszonyok folytán —, most már az egész 7. ezr.-el és két üteggel lesz megerősítve és Ónod—Sajópetri—Ládháza körletében gyülekezik.

A Miskolczon való megfelelő átvonulásra a ho. az intézkedéseket megteszi.

I. ho. parság 521/2.

HL. MTK. III. hadtest 521/12. hdm. sz. 82. doboz. — Távirat (Julier Ferenc kézjegyével).

10.

(délután 8 óra)

HELYZET MAJUS 21-ÉN DUT. 8 H.

1. ho. 8. ezrede Miskolcztól északra biztosít.

9. ezred Miskolczban a Rudolf laktanyában.

7. ezred Sajó-Petri és Ónodnál biztosít Tisza Luc felé. — 32. ezred Csabán. — II/13. és II/5. zlj. Hámor—Diósgyőrön. — 10. dandár egy-egy zászlóalja F. Zsolca és Poga-nál. 1. ho. parság Miskolczon. —

HL. MTK. III. hadtest 521/12. hdm. sz. 82. doboz. — Eredeti fogalmazvány (az irat befejező részében a hadtestparancsnokság az 5. hadosztály helyzetével foglalkozik).

1919. május 21.

HADSEREGPARANCS

Május 20-án Miskolcz és Pétervására körül lefolyt harcok örök időkre történelmi jelentőséggel fognak tündökölni. Nem a stratégiai siker, hanem a proletár áldozatkészség és határtalan lelkesedés tette nevezetessé a miskolczi és pétervásári harcokat. Az erő és öntudat meghozta a kívánt sikert. Megvertük a cseh imperialisták hordáit. A harcok alkalmából hálás köszönetemet fejezem ki a forradalmi kormányzótanács és a magam nevében a vöröskatonáknak. Ezek a harcok első próbái voltak a budapesti munkásokból alakult újjászervezett proletárhadseregnek. 17 napi munka örök időkre szóló, bámulatraméltó eredményeket hozott és sikereket biztosított.

A proletáröntudat minden nehézséget legyűrve néhány nap alatt vörös hadseregünket minden akadályt legyőző erővel ruházta fel.

Különös elismerés illeti Landler Jenő elvtársat, a 3. hadtest parancsnokát, aki időt és fáradságot nem kímélve, betegségétől nem akadályoztatva emberfölötti munkát végzett a hadtestéhez tartozó vöröskatonák harci készségének és lelkesedésének fejlesztése ügyében. Külön elismerést érdemel Julier Ferencz elvtárs, a 3. hadtest vezérkari főnöke, Kerekes József elvtárs, az 1. hadosztály parancsnoka és Papp Szabó Károly elvtárs, az 1. hadosztály vezérkari főnöke, akik körültekintő, nyugodt, a proletárkatonák életét kímélő, nagyszerű vezetéssel biztosították a harcok sikerét.

Nem találok szavakat a harcokban részt vett csapatok harci készségének, lelkesedésének, öntudatos fellépésének és bámulatos fegyelmének dicséretére. De azok, akik jelen voltunk a csapatok fegyelmezett felvonulásánál és előnyomulásánál, akik láttuk az emberfeletti tűzfegyelmet, soha el nem múló hálával fogunk gondolni azokra a proletárkatonákra, akik a proletárruralom iránti lelkesedéstől vezéreltetve harcoltak a tanácsköztársaság sikeréért.

A budapesti munkásság színe-javából alakult következő ezredek katonáit külön dicsérem meg nagyszerű harcokészségükért: a MÁV. gépgyár, az Eszaki főműhely, Istvántelki és Gazdasági gépgyár és Láng gyár munkásaiból alakult 7. munkásezred, a MÁV. gépgyári munkásokból alakult 8. munkásezred, a MEMOSZ, postásokból, óbudai hajógyár munkásaiból alakult 9. munkásezred, a 32. budapesti gyalogezred, amely különböző ipari munkásokból alakult, továbbá a 38. és a 32. tüzér ezred, a 29. ezred 1. ütege, a 10. dandárnak 2. és 3. zászlóalja, valamint a II/13. zászlóalj és a diósgyőri munkásokból alakult II/15. zászlóalj katonái harcoltak minden dicséretet felülmúló elszántsággal és erővel. A tüzérség pompás felvonulása, biztos és gyors beavatkozása csak siettetta a sikert.

A pétervásári ütközetben Peinlich Béla és Hauser Lipót vezetése alatt álló I/39. és I/10. zászlóaljak nagyszerű lendülettel harcoltak. A két parancsnok dicséretes körültekintése és vezetése biztosította a küzdelem sikerét. Külön dicséretet érdemelnek derék páncélvonataink.

A 12. sz. páncélvonat Miskolczon, a 11. sz. páncélvonat Kisterennén segítette győzelemhez nagyszerű csapatainkat.

Csak a legnagyobb dicséret és köszönet hangján kell megemlékezni a csapatok kiváló parancsnokairól és a fegyelmet folyton fejlesztő politikai megbízottairól. Parancsnokok és pol. megbízottak együttes munkáját nagyszerű siker koronázta. A tanácsköztársaság mindenkor hálával fog megemlékezni működésükről.

Vörös katonák! Minden hadseregparancsnál, minden dicséretnél többet jelent a proletárság igaz halálja. Ez a hála, szeretet és lelkesedés örök időkre biztosítva van számotokra.

Főhadiszállás, 1919. május hó 21-én.

Böhm
hadseregparancsnok

HL. MTK. VHP. 1919. május 22. 512/hfp. sz. — 51/4. — 53. lt.-i jelzet. — Eredeti tisztazat. (Stromfeld Aurél kiegészítésével és kézjeggyével).

1919. május 23.
(délután 8 óra)

HELYZETJELENTÉS MÁJUS 23-AN DUT. 8 H.

1. hadosztály egész napon át nehéz harcban állott Miskolcz környékén. — A Sajó Szt. Péter—Bábonyra előretolva volt 32. ezred az ellenség támadását Boldva—Sajó Szt. Péter felől nem tudta kivédeni és déli irányban felbomolva visszavonult. — A 32. ezrednek eddig csak kettő százada került meg, melyek Kóbánya magaslaton (Miskolcztól északra) foglaltak állást, azonban állítólag már ezek is visszamentek.

A Sajó Szt. Péter felől támadó ellenség ereje kb. 2—3 zljra és 1—2 útegre becsülhető és jelenleg Szirma Besenyő — Estok h. vonalát érthette el. — Sajó Szt. Péter felé kifutott páncélvonatunk dut. 4 h-kor Bábonytól keletre a műúton páncélautomobilt látott mozgásban. —

Felső Zsolca és Arnot között egész napon át hullámzó harcok, melyek az est beálltával javunkra fordultak. A 9. ezred, mely dut. 5 h-ig a Miskolczi Exerzier Platz keleti széléig szorítottatott vissza, ellentámadásba átmelve az ellenséget visszavonulásra kényszerítette és jelenleg Felső Zsolca—Arnot helyiségek keleti szegélyén áll. — A Felső Zsolczi harcokban néhány 35. cseh ezredhez tartozó fogoly ejtetett és néhány gp. zsákmányoltatott. — A 10. dandár kötelékében harcoló 7. ezred és II., III/10. zljak Sajó Lád környékén ugyancsak dut. 3 h-ig erős harcban állottak. Váltakozó harcok után ellentámadásunk az ellenséget a Hernádon túlra visszavetette, miközben néhány 21. ezredbeli fogoly és 19 gp. elfogatott. Miskolcztól északi irányban csupán a 8. ezrednek egy zlja és a Diósgyőri munkások védik. A diósgyőri direktórium jelentése szerint ellenség dut. Parasznyát megszállta és dut. 7 h-kor ellenséges csapat Diósgyőrött 5 km-re északra a Lyuko völgyben mozgott. 1 ho. csapatai az egész napi harcokban kimerültek.

HL. MTK. III. hadtest 523/22. hdm. sz. 982. doboz. — Eredeti fogalmazvány (Julier Ferenc kézjegyével).

(Az irat befejező részében az 5. hadosztály helyzetéről van szó).

1919. május 25.

SAJTÓJELENTÉS

A 2. miskolczi csatát megnyertük

Ellenség kötelékei felbomlottan Sajószentpéter — Szikszó és Tiszalucz felé vonul vissza, győztes csapatainktól üldözve.

Május 23-án a Miskolcz környékére gyorsan összevont egyesült cseh—román csapatok a legnagyobb lendülettel ellentámadásba mentek át.

A harc május 23-án és 24-én délelőtt elkeseredett hevességgel folyt s benne nemcsak a Miskolcz bevételénél részt vett csapatok mutatták be a proletár fegyelmet, öntudat és hősiesség ragyogó példáját, hanem a miskolczi munkásság is, akiket Landler elvtárs úgyszólván pillanatok alatt fegyverzett fel, szervezett zárt egységekké és személyesen vezette tűzbe, s akik épp oly nagyszerűen harcoltak, mint a már többször bevált budapesti munkásezredek.

Különösen kitűnt az eddig is mindig dicsőségesen harcoló 12. páncélvonat.

Az ellenség vesztesége igen nagy. A románok által hazai románokból alakított 81. gyal. ezred a harcokban majdnem teljesen megsemmisült s csak igen kis töredéke tudott visszavonulni.

Putnok környékén saját osztagaink, melyek a Bükk hegységen át az ellenséget visszaverték, a Sajó és Rima völgyét elérték.

A Szolnoknál május 23-án végrehajtott vállalkozásban a tengerész ezred járőrei is kiválóan vettek részt és több foglyot ejtettek.

A többi arcvonalakon a helyzet változatlan.

Hadseregfőparancsnokság

HL. MTK. VHP. 525/1. hdm. sz. — 51/13. — 192. lt.-i jelzet 51. doboz. — Eredeti tisztázat.

1919. május 26.

ÜDVÖZLŐ TÁVIRAT MISKOLC VISSZAFOGLALÁSA ALKALMÁBÓL

Kun Béla és Bajkai Ferenc népbiztos elvtársak a miskolci győzelem alkalmából a következő táviratot küldték címemre.

Boldogok és büszkék vagyunk, boldogan és büszkén dolgozunk Szombathelyen, hol a munkástanács lelkesen fogadta meg, hogy minden erejét megfeszíti a Vörös Hadsereg érdekében.

Üdvözöljük a vörös proletár hadsereget, éljen a proletárdiktatúra!

Kun Béla és Bajkai Ferenc e táviratára a következőképpen válaszoltam: Meleg üdvözlését hálás köszönettel fogadtam, s valamennyi csapattest előtt kihirdettem. Meg vagyok győződve róla, hogy velem együtt az egész Vörös Hadsereg elszántan, még nagyobb lelkesedéssel s még nagyobb önfeláldozással fog harcolni tanácsköztársaságunkért. Minden erőnkkel azon leszünk, hogy biztosítsuk a nemzetközi forradalom és a proletárság győzelmét. Egyformán fontos munkát végezve, mi visszaverjük az entente imperialista támadását, önk fejlesztik a Vörös Hadsereget és így biztosítják a győzelmet. Éljen a tanácsköztársaság, éljen a proletárdiktatúra!

Főhadiszállás, 1919. május hó 22-én,

Böhm főparancsnok.

Kiadatik: I.—III. hadtest, 3. hadosztály, 2—3. dandár parancsnokságnak. — Hadseregearcparancsnokság, 544. sz. ü. 1919. szám.

HL. MTK. III. hadtest 1919. május 26. ikt. n. 82. doboz. — Távirat (Julier Ferenc kézjeggyével).

1919. május 27.

AZ 1. HADOSZTÁLY PARANCSNOKÁNAK MEMORANDUMA

Az I. hadosztály parancsnokságát május hó 12-én vettem át.

13-án és 14-én a hadosztály gyalogcsapatait megnéztem. A hadosztálynak tüzérsége ezidőben még nem volt. Ezek ezidőtájt Aszód környékén voltak elhelyezve és miután ezek hadrendileg a hadosztályhoz beosztást nyertek, a hadtestparancsnokság parancsára ezeket 15-én megszemléltem.

15-én nyertem róla tudomást, hogy az 1. hadosztálynak feladata lesz Miskolcot elfoglalni.

A hadsereg vezérkari főnökének ezen közlésére a következő jelentést tettem:

Az 1. hadosztálynál a szervezés gyors tempóban halad és a belső rend s a belsőszolgálati fegyelem meglehetősen szilárdnak mondható. A kiképzés azonban igen kezdetleges állapotban van. Úgyannyira, hogy a gyalog csapatoknak még zászlóalj kötelékében nem volt alkalmuk gyakorolni. A vezetés tekintetében szintén több rendbeli hiányosság áll még fent. Az egyik dandár parancsnokság még nincs felállítva, az ezred parancsnokok közül kettő még iskolázásra szorul. A 9. ezred csak most beérkezett zászlóaljai csak most vonatnak össze ezredkötelékbe.

Három ezred parancsnokságnál a telefon felszerelés teljesen hiányzik. A zászlóaljak a hadosztályhoz egyenkint, az utolsó zászlóalj 15-én érkezett be, ezen zászlóaljak teljesen vonat nélkül jöttek meg, a géppuskák alig egypár hevederrel, és málhásállatok nélkül, parancsnokok ló nélkül, az egész hadosztályban alig egypár darab térkép és látcső, s a vonat a leglázásabb munkával is csak hevenyészve

volt az elszállítás kezdetéig úgy, ahogy összeállítható. Mindezekből kifolyólag kinyilatkoztattam, hogy ha Miskolc elfoglalása politikai okokból feltétlenül szükséges, már most is végrehajtható, azonban a várható harcok a csapat értékét tetemesen le fogják szállítani. Ezzel szemben, ha a hadosztály kiképzésére a hadseregfőparancsnokság még 5—6 napot rendelkezésre bocsát, ez a veszély nem áll fenn, és a hadseregfőparancsnokság, a jelenleg rendelkezésre álló, magas erkölcsi értékű katonákból egy értékes hadosztályt nyer.

Hogy egy képet adjak róla, hogy az ad hoc összeállított ho.-nak csapatai az elmúlt napokban mily nagy mértékben lettek igénybevéve, a csapatok tevékenységét röviden vázoló, s hangsúlyozom, hogy a sokszor csak szürke szavak mögött nagyobb teljesítmények és nélkülözések rejlenek például a vasúti szállítás és felvonulás alatt a hiányosan felruházott csapatok (köpeny, pokróc, sátorlap, nyári zubbony) már az esőzések által is eleget szenvedtek.

A hadseregfőparancsnokság a támadást elrendelte, s a hadosztály csapatai 16-án dut. 2 órától 18-án délig vasúton a támadási területre szállítottak. Ezen idő alatt a csapatok a kivagonírozási állomásokról elhelyezési körletükbe meneteltek és ezzel párhuzamosan 18-án a hátul levő csapatok felzárkózása előre megtörtént, és a csapatok egy elől fekvő biztosítási vonalat szálltak meg, hogy egy esetleges meglepő ellenséges támadást visszautasíthassanak.

19-én folyt le a támadás előkészítése és pedig főleg a felderítés és a támadás lefolytatásának megbeszélése az összes parancsnokokkal (számos járőr és kiküldöttékek).

20-án reggel kezdődött meg az előnyomulás Miskolc felé. A terep meglehetősen nehéz volt. A nyugati szárnyon a terep maga okozta a nehézségeket, a keleti szárnyon pedig az ellenséges tüzérség és géppuska tűz nehezítette meg az előnyomulást. Mályinál a saját meglepő támadás csak rövid harcokra vezetett. Ellenben Miskolctól délre Csaba, Görömböly, a Benedek hegy, Magashegy vonalában a csehek komoly ellenállást tanúsítottak.

A 32. gyalogezredet kivéve, a hadosztály többi csapatai már 20-án erős munkát végeztek. A terepen való előnyomulás, harcokkal egyetemben, a rendes étkezés elmaradása, éjjelezés az épp harcokban elért helyzetben, a még csak alig pár napja együtt álló, gyakorlatlan csapatokkal szemben már egymagában véve elég súlyos követelmény.

21-én a 8. gy. ezrednek az üldözést már a kora hajnali órákban folytatnia kellett, hogy a biztosítást Miskolctól északra átvegye.

A 9. ezred az üldözést Miskolc déli szegélyéig folytatta, ott délelőtt esetleges beavatkozásra készen maradt és bár zömében délután Miskolcra, az ottani laktanyába bevonult, egy zászlóalját már aznap Felsőzsolcára kellett biztosításképpen kitolnia.

A 7. ezred 21-én a 10. dandár Sajómenti biztosítási szakaszába menetelt, hogy a jobboldal biztosítását megerősítse. 21-én rövidebb menetet csak a 32. ezred végzett, mely napon Csabára vonult be.

Amint látható 21-éről sem mondható el, hogy ez a nap a hadosztály csapatai számára pihenést hozott volna.

22-én a 32. ezred Sajószentpéterre nyomult elő, s ott a biztosítást átvette. A 8. ezred csak akkor vonult be Miskolcra, a laktanyába, mikor a 32. ezred a biztosítási vonalon áthaladva, már megfelelő tért nyert.

A 7. és a 9. ezred már ezen napon a keleti arcvonalon végezte a biztosító szolgálatot.

Sajnos, így a hadosztályparancsnokságnak a legjobb akarata mellett sem nyílt arra alkalom, hogy a csapatok legalább egy teljes napi pihenőt és nyugalmat élvezhessenek.

23-án a cseheknek balszárnya és a románok jobbszárnya az 1. hadosztály ellen koncentrikus támadást intézett. Éspedig: Az előretolt 32. ezred ellen Sajókazinc, Edelény és Boldva irányából, a keleti biztosító vonal ellen — tehát a 9. és a 7. ezred ellen — Szikszó és Tiszaluc irányából nyomult elő.

Az ellenség ezen előnyomulása az egész arcvonalon súlyos harcokra vezetett.

Az 1. hadosztály szempontjából elsősorban fontos volt a keletről jövő támadás visszautasítása, miért is a még rendelkezésre álló 9. és 8. ezred zömét Felsőzsolcánál ellentámadásra vetette be. Az egész keleti arcvonalon súlyos harcokra és

kemény kézításukra került sor, s a harc ide-oda való hullámzása után, a csapatok legnagyobb erőmegfeszítése árán sikerült ezen ellenséget döntően megverni. Ezen harcok azonban a 7. és 8., 9. ezredet erősen kimerítették.

Miután a 32. ezredet az ellenség átkaroló támadása visszavonulásra kényszerítette, itt a ho. parancsnokság főleg arról gondoskodott, hogy a visszavonuló csapatokat még a Miskolctól északra fekvő magaslatokon megállítsa.

24-én, miután az 1. hadosztály 23. folyamán a keleti arcvonalon egyelőre legalább is 24 órára számíthatóan szabad teret nyert, egy nagyszabású átcsoportosításra volt szükség, hogy a hadosztály jelentékeny erőket a Miskolctól északra fekvő magaslatokon gyűjtőn össze, hogy 24-én az északra előnyomuló ellenséget visszaverje.

Alig volt meg 23-án a keleti arcvonalon való döntés, máris 23-án délután meg kellett kezdeni az északra való átcsoportosítást.

Az átcsoportosítás csakis a ho. parancsnokság törzsének, az összes parancsnokságoknak és csapatoknak emberfeletti erőfeszítésével volt végrehajtható. Minden elismerésen felül állott az a munka, amelynek alapján elérhető volt, hogy a hadosztályból a 7. és 9. ezredet kivéve a hadosztály minden egyéb rendelkezésre álló ereje a tüzérség zömével 24-én a reggeli órákban Miskolcnál arccal északnak, támadásra készen állott.

Mivel a csapat már eddig nagymértékben igénybe volt véve, s így a csapatokkal azok kímélése céljából nem volt szándékom hosszabb támadó előnyomulást végrehajtani, a támadást úgy terveztem, hogy az előnyomulásban levő ellenséget a saját tüzérségi tűzzel megingatom és azután az összes csapatokkal ellentámadásba megyek át.

Mikor az ellenség a saját tüzérségi tűzkörletbe beérkezett osztagait a saját tüzérségi tűz szétzórta. Időközben meggyőződtem arról, hogy a gyalogság részéről a támadás a technikai eszközök és főleg összeköttetések teljes hiánya és a csapat gyakorlatlansága miatt még nincs eléggé előkészítve, s így a gyalogság és tüzérség összműködését a további előnyomulás alatt nem láttam biztosítottnak. Ennélfogva a támadás végrehajtását 25-én hajnalra halaszttam el.

A hadtestparancsnokság intézkedése folytán ezen támadás északi irányba elmaradt, miután a hadtestparancsnokság akként intézkedett, hogy a támadást Sajószentpéterre a 10. dandár csapatai egyedül folytassák.

24-én a hadosztály összes csapatai biztosítószolgálatban állottak, és egy nagy részük az ellenséggel érintkezésben, rajvonalba fektet.

24-én a kötelekek rendezésére használhatott fel. A csapatok, amelyek eddig 16-a óta a nyugváshoz egyáltalában nem jutottak, bár igen meg voltak viselve, a kötelekek rendezése és a megcsökkent állományok megállapítása, a lőszer- és élelmezés kiegészítése hosszadalmas munkát igényelt.

Eközben a 9. ezred teljesítőképességének határáig jutott el, s így ezt fel kellett váltani. A felváltásra először a ho. parancsnokságtól a 8. ezred kapta meg a parancsot. A hadtestparancsnok a felváltás előtt személyesen járt a 8. ezrednél, mely kimerültségére hivatkozva, a tartalékban való meghagyását kérte, amit a hadtestparancsnokság elrendelvé a hadosztályparancsnokság parancsát oda módosította, hogy a felváltást a 32. ezred eszközölje, melynek belső és harcértéke a 23.-ai harcok és visszavonulás, s a rajvonalba való éjjelezés folytán szintén a minimumra, létszáma pedig kb. 500 főre csökkent.

25-én a 10. dandár szakaszában az egész biztosítószolgálatot a 7. ezrednek kellett átvenni, anélkül, hogy alkalom lett volna rá, hogy az ezredparancsnokság ezredét azon megrázkódtatások után, amelyeken a 20.-i harcokban, a 23.-i még nagyobb és komolyabb ütközetben átment, rendbeszedhesse és belső értékét ismét a szükséges színvonalra emelje.

26-án a 10. dandárnak az előnyomulása Sajószentpéter ellen a vasúti szállítást ellenére is, csak 26-án délelőtt kezdődhetett meg, s így a 8. ezred által Miskolctól északra kiállított biztosítás csak ezen a napon volt végleg bevonható. 26-án a 7. ezrednél a csapatok deprimáltsága oda fejlődött, hogy ezen ezredet 26-án éjjel az épp beérkezett 3. dandár által sürgősen le kellett váltani.

A hadosztály mind a négy ezredben elemi erővel tört ki a pihenés utáni vágy, s ha tekintetbe vesszük, hogy a hadosztály május 16-a óta 26-ig számítva 11 napon belül nyugalomhoz nem jutott, s közben erős megpróbáltatásokon ment keresztül,

nehéz harcokat vívott napokon át, esőben, szabadban éjjelzett, s elszenvetde azokat a nélkülözéseket, amelyeket a harcok természetesen magukkal hoznak, amelyek az ellenséggel való közvetlen érintkezésben léttel járnak, ezen jelenség előtt mereven elzárkózni esetleg igen káros következményekkel járhatna.

Az események igazolják, hogy a ho. harcértékét 15-én 2—3 napi szemle alapján helyesnek ítéltém meg. A miskolci győzelem a csapatok hangulatát általában határozottan emelte, azonban már akkor mutatkoztak jelenségek, melyek a legnagyobb óvatosságra intettek és a hadtestparancsnokságnak szóbelileg ismételt jelentést tettem, hogy újabb teljesítmények előtt a ho.-nak abszolút nyugalomra van szüksége.

Most már nem kell elméleti kombinációkra támaszkodnom, hanem a közvetlenül nyert benyomások alapján kijelenthetem, hogy az 1. hadosztály (valószínűleg a többi munkás alakulások is) taktikai alkalmazásánál a csapatok minőségét a legmesszebbmenő módon tekintetbe kell venni.

Ezekkel a derék csapatokkal rendkívüli dolgokat lehet művelni, azonban csak annak módja és rendje szerint. Ezen csapatok improvizációk a szó legszorosabb értelmében. Improvizáltak a parancsnokságok, improvizáltak a csapatok, a parancsnokok egyrésze kiképzetlen, hiányos a telefon felszerelés, a katonák felszerelése és a vonat is elég kívánni valót hagy maga után.

Mindezek után a miskolci csata párját ritkítja az egész világtörténelemben, s valószínűleg — legalább is nincs kizárva — hogy következményeiben rendkívül horderejű lehet. Az ebből részt vett proletár katonák minden esetben külön méltányolást érdemelnek és velük egy nyugodt és időt engedő vezetés mellett, még sok hasonló fényes sikert lehet elérni.

Távol áll tőlem, hogy az ellenség katonai értékét túl becsüljem, és ne lássam reálisan a nála fennálló viszonyokat, azonban épp oly reálisan akarom nézni a saját helyzetet befolyásoló körülményeket is.

Az 1. hadosztálynak 29-re kijutó feladatát alaposan mérlegeltem. Az 1. hadosztálynak még a konsolidálás előtt egy katonailag meg nem felelő széles arcvonalon kellene a támadást megindítani, amely támadásnak a sikeressége — nem tagadom — nem lehetetlen. Azonban a támadás befejeztével a ho.-nak egy kb. 30—35 km. széles területet kell megszállva tartania és a hadosztály ezen vonalban — az eddigi tapasztalatok után bizton állíthatom — hogy a minimumra csökkent harci értékkel fog odakerülni. A 29-i d. e. 9 órai dátumra vonatkozólag megjegyzem azonban, hogy:

1. Ma folyó hó 27-én délután a hadosztály egyik csoportja — 10. dandár, a miskolci és diósgyőri munkászlj. és 5. üteg — Sajószentpéter ellen támadásban van, mely akció lezárása legjobb esetben csak folyó hó 28-án délelőtt, s így az ott harcoló ütegek visszavonása csak ezután történhetik meg.

2. A felderítés még alapos kiegészítésre szorul, az ellenség főerejét mindenütt visszavonta és esetleg hátulról erősítések is érkeztek. Az előllevő leplezés és tűzérzési tűz a gyalogság felderítését eddig megakadályozta.

3. Az előllevő vonal mögötti felderítést csakis a repülőgépek végezhetik el, amelyek ismételt kérés ellenére még mindig nem érkeztek ide, s eddig a leginkább érdekelt 1. ho. parancsnoksággal semminemű érintkezésben sem állottak.

4. Ezen felderítésre időt kell engedni és a támadás megtervezése, valamint a csoportosítás felvétele, a tűzérzés — különösen a 30 $\frac{1}{2}$ cm-es — telepítése ezen felderítés eredményére kell, hogy támaszkodjék.

5. A tűzérzés és gyalogság összeműködése a telefonanyag kiegészítésével volna biztosítandó.

6. A kilátásba helyezett 30 $\frac{1}{2}$ cm-es adatai, típusa és hogy a szállítási eszközei teljesek-e, mind ezideig ismeretlenek, holott ezek a tervezéshez szükségesek.

7. Az előnyomulás folyamán a tűzérzésnek átkelést a Sajón és Hernádon műszakilag eleve biztosítani kell. Mivel a műszakilag kiképzett erők létszáma alig 50—60 katona (a székely árkász szd. fele), s műszaki anyag sincs, ezek improvizálásához ismét idő szükséges.

8. A miskolci harcok is csak úgy vezettek eredményre, hogy az improvizált parancsnokságokkal a végrehajtás külön megbeszélés tárgyát képezte. Ezt a jelen esetben talán még fokozottabb mértékben szükségesnek tartom.

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

9. A csapatok belső állapotára vonatkozó észleleteimet a bevezető sorokban fejtettem ki.

Mindezekből kiviláglik, hogy a 29-i dátum alapos revízió alá volna veendő.

Ha a kérdéses nagyobb akció terveztetik, ehhez az összes rendelkezésre álló erők előbb egyesítendőek volnának és a nagy hadművelet minden bevezető részlet-akció nélkül, az összes rendelkezésre álló erőkkel egyszerre volna végrehajtandó.

Egyébként az egész vállalkozás nagyon labilis alapra épült, mely esetleg az egész tervet felboríthatja.

Kötelességemnek tartottam ezen jelentést megtenni, miután nekem volt egyedül alkalmam a helyszínen uralkodó viszonyokat közvetlen közelről megismerni. Rá akartam mutatni azon útra, melyen felesleges áldozatok elkerülhetők.

Az 1. hadosztály csapatai Budapest igen értékes proletármunkásaiból állanak és így kétszeresen megfontolandók azon politikai következmények, melyek a sikertelenséggel járhatnának.

Csaba, 1919. V. 27.

Kerekes J.

hopar.

HL. MTK. III. hadtest 528/6 hdm. sz. 82. doboz. — Eredeti tisztázat. (Kerekes József aláírásával).

A RÖVIDÍTÉSEK MAGYARÁZATA

ddr.	dandár
ezr., m. ezr.	ezred, munkásezred
gp.	géppuska
hdg.	hadsereg
hdm.	hadművelet (i)
hdt. (s)	hadtest
ho., h. o.	hadosztály
prsg., parság, par.	parancsnokság
prnk.	parancsnok
tüz. oszt.	tüzérosztály
vkri.	vezérkari
vp.	vasúti parancsnokság
zlj.	zászlóalj
szd.	század
szk.	szakasz
pusz.	puszta

Közreadta: *Szijj Jolán*